7/12753

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.0.HKM.0.00.00.00.(2006)610-/ 7/12753 / 750 31 MART 2006
Konu : Yazılı Soru Önergesi

16035

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 14/03/2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/19233 sayılı yazı,

İlgi yazınız ekinde alınan Ordu Milletvekili Dr. İ. Sami TANDOĞDU'ya ait 7/12753 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, Türkiye'de çalışan çocuklarla ilgili veri tabanı oluşturmak, çalışan çocukların çalıştıkları sektörleri, çalışma koşullarını, sosyal, ekonomik, demografik özelliklerini ortaya koyabilmek ve çocuk işçiliğini önlemeye yönelik olarak yapılan çalışmaların etkisini ölçebilmek amacıyla (1994/Ekim-1999/Ekim) çocuk İşgücü anketleri yapılmıştır. 1999/Ekim ayında gerçekleştirilen ikinci uygulamada 6-17 yaş grubundaki çocuklar kapsama alınmıştır. 1999/Ekim Çocuk İşgücü Anketi sonuçlarına göre, Türkiye'de 6-17 yaş grubunda bulunan 16 milyon 88 bin çocuktan 1 milyon 635 bin kişi (%10.2'si) ekonomik işlerde çalışmaktadır. Ekonomik işlerde çalışan çocukların % 61.7'si erkek, % 38.3'ü kız'dır.

Yine, TÜİK'in 1999 yılı verilerine göre; 6-17 yaş grubunda ekonomik işlerde çalışan 1 Milyon 635 bin çocuğun 942 bini tarım, (%57,6), 356 bini sanayi (%21.8), 161 bini ticaret (%10,2) ve 170 bini hizmet sektöründe (% 10,4) yer almaktadır. Erkek çocukların % 46.3'ü tarım, % 26.9'u sanayi, % 12.8'i ticaret, % 13.8'i hizmet sektöründe çalışmaktadır. Kız çocukların % 75.8'i tarım, % 13.4'ü sanayi, % 5.9'u ticaret, % 4.8'i hizmet sektöründe çalışmaktadır. Kız ve erkek çocukları için ilk sırayı tarım sektörü almaktadır. Özellikle kız çocuklarının büyük çoğunluğu tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu oranlar kent-kırsal ayrımında incelediğimizde kentlerde bu dağılım değişiklik göstermekte kırsal kesimde ise değişmemektedir. Kentlerde erkek çocukların %46.9'u kız çocukların ise %50.7'si sanayi sektöründe çalışmaktadır. Kırsal kesimde erkek çocukların %76.3'ü, kız çocukların ise %94.6'sı tarım sektöründe çalışmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre çalışan çocuk sayılarında dönemsel değişimler gözlenmektedir. Çocuklar daha çok Temmuz, Ağustos ve Eylül dönemlerini kapsayan III. dönemde çalışma hayatının içinde yer almaktadırlar

ILO Türkiye Temsilciliği'nin çocuk işçiliği üzerine hazırladığı rapora göre (1997), İstanbul, Diyarbakır, Adana, İzmir, Ankara, Bursa ve Gaziantep, çalışan çocukların yoğunlukta olduğu illerdir. Görüldüğü gibi çalışan çocuk sayısındaki artış, nüfus açısından kalabalık, metropol ve iç göç olgusundan güçlü biçimde etkilenen şehirler üzerinde yoğunlaşmaktadır.

1994 ve 1999 Çocuk İşgücü Anket sonuçları karşılaştırıldığında, beş yıllık dönem boyunca ekonomik işlerde çalışan çocukların oranında büyük gerileme gözlenmektedir. 1994 yılında %8.54 (974.000) olan ekonomik işlerdeki çocuk çalışma oranı %50 azalarak 1999 yılında %4.24'e (511.000) düşmüştür.

İnönü Bulvarı No: 42 Emek/ANKARA
Tel : 0 312- 296 64 01 Fax : 0312-212 39 34
Elektronik Ağ: www.csgb.gov.tr.
Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat Araştırmacı : M.Besim ÇAĞAN
e.posta: acerci@csgb.gov.tr.

7/12753

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

6-14 yaş grubunda okula devam eden çocukların, Ekim 1994'de %3.9'u ekonomik işlerde çalışırken bu oran Ekim 1999'da %1.6'ya düşmüştür. 6-14 yaş grubunda okula devam etmeyen çocukların, 1994'de %39.3'ü ekonomik işlerde çalışırken bu oran 1999'da %23.8'e düşmüştür. Ekonomik işlerde çalışan ve aynı zamanda okula devam eden çocukların oranında bir düşüş eğilimi olduğu görülmektedir.

Çocuğu çalışma yaşamından uzak tutmak için en etkin araçlardan bir tanesi okuldur. 5 yıllık süre içerisinde 6-14 yaş grubundaki çalışan çocuk sayısının 974.000'den 511.000'e düşmesinde, çocuk işçiliği konusunda yapılan çalışmalarla birlikte zorunlu temel eğitim süresinin 1997 yılında 5 yıldan 8 yıla yükseltilmesininde büyük etkisi olmuştur. Bu kapsamda ülkemizde çocuk işçiliğinin en fazla görüldüğü illerimiz; İstanbul, Ankara, Bursa, Kocaeli, İzmir, Antalya, Sinop, Kastamonu, Çankırı, Adana, Çorum, Ordu, Elazığ, Diyarbakır, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Van, Erzurum'dur.

Çocuk işçiliğinin temel nedenleri ise;

Yoksulluk, eğitimle ilgili nedenler, göç, yetişkin aile bireylerinin işsizliği, geleneksel bakış açısı, mevzuatın eksiklikleri ve etkin uygulanamaması, işverenlerin çocuk işgücü talebi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bakanlığımız Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 182 sayılı sözleşmesinde belirtilen doğrultuda, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak "Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesi" hazırlanmıştır.

Hazırlanan Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesinde çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri "Sokakta Çalışma, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışma, Tarımda Aile İşleri Dışında, Ücret Karşılığı Gezici ve Geçici Tarım İşlerinde Çalışma" olarak belirlenmiştir.

Hükümet, çocukların çalışma yaşamına girmesinde temel nedenleri oluşturan yoksulluğun ortadan kaldırılması, eğitim kalitesinin ve ulaşılabilirliğinin, toplumsal bilinç ve duyarlılığın artırılması gibi geniş kapsamlı tedbirlerle çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin 10 yıllık bir zaman periyodu (2005-2015 dönemini kapsamaktadır) içinde önlenmesini temel hedef olarak almıştır.

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesi'nin uygulanmasına destek vermek üzere 2005 yılı başından itibaren özellikle ekonomik, sosyal ve eğitim açısından önemli dezavantajlara sahip olması yanında çocuk işçiliğinin yaygın olarak görüldüğü illerimizde çocukların sağlıkları, güvenlikleri açısından tehlikeli ve zihinsel, fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişmeleri açısından olumsuzluklara yol açan, eğitime devamlarına veya eğitimde başarılarına engel olan işlerden çekilmesine yönelik olarak projeler uygulamaya konulmuştur.

Bu projeler;

AB Fonu desteğiyle; Bakanlığımızın Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü ile ILO Türkiye Temsilciliği tarafından 7 ilde (Çankırı, Kastamonu, Sinop, Ordu, Erzurum, Van ve Elazığ ) yürütülmektedir.

İnönü Bulvarı No: 42 Emek/ANKARA
Tel : 0 312- 296 64 01 Fax : 0312-212 39 34
Elektronik Ağ: www.csgb.gov.tr.

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat Araştırmacı : M.Besim ÇAĞAN
e.posta: acerci@csgb.gov.tr.

7/12753

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Bakanlığımız ile Milli Eğitim Bakanlığı koordinasyonunda, Gezici ve mevsimlik işlerde çalışan veya çalıştırılma riski altında olan çocuklar başta olmak üzere tarım sektöründe çalışan çocukların temel ve mesleki eğitime erişimlerini sağlamaya yönelik olarak, 2005 yılı başı itibariyle ABD Çalışma Bakanlığı-Uluslararası Çalışma Bürosu destekli proje 6 ilde (Batman, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Aydın, Muğla) uygulamaya konulmuştur.

ILO Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle, Bakanlığımız ve MEB, SHÇEK, TİSK, TÜRK-İŞ gibi diğer ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından 11 ilde (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Şanlıurfa) sokakta, sanayide ve tarımda en kötü biçimlerde çalışan çocuklara yönelik olarak 2005 yılı itibariyle projeler uygulamaya konulmuştur.

Bu Projeler çerçevesinde, çalışan çocukların çalışmalarının önlenmesi, çalışan ve çalışma riski taşıyan çocukların eğitimlerine destek verilmesi, çalışan çocuklara ve ailelerine eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilerek illerin kendine özgü özellikleri gözönünde bulundurularak çalışan çocuklar ve ailelerinin Mesleki Eğitime yönlendirilmesi faaliyetleri de yer almaktadır.

Projeler ile hedef alınan illerde yapılacak çalışmalar ülkenin diğer yöreleri için de bir örnek teşkil edecek ve oluşacak sinerji ile çocuk işçiliği ülke düzeyinde önemli oranda azalacak ve çocukların eğitime yönlendirilmesi ile kalifiye ve yetişmiş işgücü sağlanmasına destek olunması yanında, çocukların işten çekildiği alanlarda yetişkinlere istihdam imkanı oluşması sonucunda da ülkenin işsizlik sorununa da katkı sağlanmış olacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan

İnönü Bulvarı No: 42 Emek/ANKARA
Tel : 0 312- 296 64 01 Fax : 0312-212 39 34
Elektronik Ağ: www.csgb.gov.tr.

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat Araştırmacı : M.Besim ÇAĞAN
e.posta: acerci@csgb.gov.tr.